

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Факультет фізичного виховання

Кафедра фізичної терапії, фізичного виховання та біології

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ВІКОВА ФІЗІОЛОГІЯ ТА ШКІЛЬНА ГІГІЄНА

**підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)
спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
(шифр і назва спеціальності)
за освітньо-професійною програмою
Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
(назва програми)
мова навчання українська**

Курільченко І.Ю., кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізичної терапії, фізичного виховання та біології ДВНЗ «ДДПУ».

Рецензенти:

Дичко В.В. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри фізичної терапії, фізичного виховання та біології ДВНЗ «ДДПУ».

Вікторенко І. Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри природничо-математичних дисциплін ДВНЗ «ДДПУ».

Силабус розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фізичної терапії, фізичного виховання та біології

Протокол № 8 від «27» червня 2022р

Завідувач кафедри

Дичко В.В.

(ПБ)

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«27» червня 2022 р.

протокол № 9

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІКОВА ФІЗІОЛОГІЯ ТА ШКІЛЬНА ГІГІЄНА

Кількість кредитів	3 кредити ECTS, 90 годин, з яких 48 год. становить контактна робота з викладачем (24 год. лекцій, 24 год. практичних занять), 42 год. – самостійна робота
Рік підготовки, семестр	III-й рік підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, VI-й семестр
Компонент освітньої	обов'язковий компонент освітньо-професійної програми
Викладачі	Курільченко Ірина Юріївна, <i>доцент</i> кафедри фізичної терапії, фізичного виховання та біології, <i>кандидат біологічних наук, доцент</i>
Контактна інформація	irina82203@gmail.com
Консультації	Консультації проводиться кожний понеділок з 14.30 до 15.30. У разі неможливості відвідування консультацій можна з'ясувати поточні питання на сторінці дистанційного навчання в розділі «Консультації» (залишити повідомлення) (http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2472) або на електронну скриньку irina82203@gmail.com надіслати лист із зазначенням назви навчальної дисципліни.
Анотація навчальної дисципліни	<p>Навчальна дисципліна «Вікова фізіологія та шкільна гігієна» є обов'язковою компонентою освітньо-професійної програми Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).</p> <p>Дисципліна «Вікова фізіологія та шкільна гігієна» є професійно спрямованою та займає важливе місце в загальному плані підготовки майбутніх вчителів.</p> <p><u>Об'єктом вивчення</u> формуванні фахових компетентностей майбутнього бакалавра середньої освіти в галузі біології та здоров'я людини.</p> <p><u>Предметом вивчення</u> - біологічні факти, закономірності і закони особливості життєдіяльності організму в різні періоди онтогенезу, зокрема особливості функціонування кожної системи органів дитини; обґрунтувати гігієнічні вимоги і нормативи, необхідні у роботі вчителя з метою створення оптимальних умов навчання; науково обґрунтувати гігієнічні заходи для збереження індивідуального здоров'я школярів; прищепити гігієнічні навички школярам.</p>

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Вікова фізіологія та шкільна гігієна» є висвітлення особливостей життєдіяльності організму в різні періоди онтогенезу, функцій органів, систем органів і організму в цілому в міру його росту і розвитку, а також гігієнічних вимог і нормативів, необхідних у роботі вчителя з метою створення оптимальних умов навчання і виховання та забезпечення індивідуального здоров'я школярів. У результаті опанування навчальної дисципліни здобувачі набувають *компетентностей*, як-от:

загальних компетентностей: Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК-2); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-3); здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня. (ЗК-6); здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (ЗК-7); здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування соціальних навичок (т.з. softskills) у професійній діяльності (ЗК-8); здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя (ЗК-10); здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків; здатність моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів (СК-1); здатність до визначення та врахування в освітньому процесі вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій; до пошуку ефективних шляхів мотивації здобувачів до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу; управляти власними емоційними станами (СК-2); здатність до формування у здобувачів ключових і предметних компетентностей, моделювання змісту навчання відповідно до програмних результатів, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів (СК-3); здатність до організації різних видів і форм навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів у межах предметної спеціальності (рівень базової середньої освіти)(СК-4); здатність здійснювати об'єктивний контроль, оцінювання та аналіз рівня навчальних досягнень здобувачів на засадах компетентнісного підходу (СК-5);

здатність до забезпечення в освітньому середовищі сприятливих умов для розвитку індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів, інклюзивного навчання та психолого-педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами. (СК-6); здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я здобувачів у освітньому процесі та позаурочній діяльності; до надання домедичної допомоги учасникам освітнього процесу, протидії та запобігання булінгу, різним проявам насильства та дискримінації. (СК-7); здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду; визначення індивідуальних професійних потреб(СК-8); знання та розуміння предметної області та професійної діяльності (СК-10); Здатність застосовувати набутий досвід задля збереження власного здоров'я та здоров'я інших (СК-12); здатність прогнозувати наслідки педагогічної та здоров'язбережувальної діяльності (СК-14); здатність формувати в учнів ціннісне ставлення до здоров'я, позитивну мотивацію до здорового способу життя на основі розвитку життєвих навичок, здійснювати виховну роботу з питань формування, збереження і зміцнення здоров'я, профілактики шкідливих звичок (СК-17).

Ключові слова. Фізіологічна система, вікові особливості, втома, система органів, орган, тканина, рівень організації, обмін речовин, навколишнє середовище, адаптація, анатомія, фізіологія.

Програмні результати навчання:

Здійснювати під час виконання професійних обов'язків усну і письмову комунікацію державною мовою(ПРН-02); планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання, застосовувати диференціацію навчання (ПРН-04); організувати освітній процес із використанням інформаційних і комунікаційних технологій та дистанційного навчання, розвивати у здобувачів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів. (ПРН-07); планувати та організувати освітній процес у закладах середньої освіти (на рівні базової середньої освіти), позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання, сучасні методи і методики та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів; (ПРН-09); знати, розуміти, використовувати методику навчання біології та основ здоров'я в освітньому процесі базової школи (ПРН-19); реалізовувати міжпредметні зв'язки біології та основ здоров'я з метою формування в учнів природничо-наукової та здоров'язбережувальної компетентності. (ПРН-23).

Матеріали та ресурси:

1. Анатомія людини : підручник у 3 т. Т. 1 / [А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін та ін.]. Вид.8, допрац. Вінниця : Нова Книга, 2019. 368 с.

	<p>2. Анатомія людини : підручник у 3 т. Т. 2 / [А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін та ін.]. Вид.7, допрац. Вінниця : Нова Книга, 2019. 456 с.</p> <p>3. Анатомія людини : підручник у 3 т. Т. 3 / [А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін та ін.]. Вид.6, допрац. Вінниця : Нова Книга, 2019. 376 с.</p> <p>4. Гістологія. Цитологія. Ембріологія : підручник / за ред.: О.Д. Луцика, Ю.Б. Чайковського. – Вінниця : Нова Книга, 2018. – 592 с.</p> <p>5. Фізіологія. Короткий курс : навч. посібник для медичних і фармацевтичних ВНЗ / [В. М. Мороз, М. В. Йолтухівський, Н. В. Белік та ін.] ; за ред.: проф. В. М. Мороза, проф. М. В. Йолтухівського. 2-ге вид. допов. і переробл. Вінниця : Нова Книга, 2019. 400 с.</p> <p style="text-align: center;">Додаткова</p> <p>1. Медична біологія / за ред. В. П. Пішака, Ю. І. Бажори. 2-ге вид., перероб. та доп. Вінниця: Нова книга, 2019. 608 с.</p> <p>2. Медична біологія: посіб. з практ. занять / за ред. О. В. Романенка. К.: Здоров'я, 2017. 372 с.</p> <p>3. Черкасов В. Г. Анатомія людини / Черкасов В. Г., Кравчук С. Ю. Вид. 2-ге. Вінниця : Нова Книга, 2018. 640 с.</p> <p>4. Губський Ю. І. Біоорганічна хімія : підручник / Ю. І. Губський. 3-тє вид., стер. Вінниця : Нова Книга, 2019. 416 с.</p> <p>5. Анатомія людини : підручник / [Кривко Ю. Я., Черкасов В. Г., Кравчук С. Ю. Сопнева Н. Б. та ін.] ; за ред.: проф. Кривка Ю. Я., проф. Черкасова В. Г. Вінниця : Нова Книга, 2020. 448 с.</p> <p>6. Фізіологія : навчально-методичний посібник / Гжегоцький М. Р., Петришин Ю. С., Мисаковець О. Г. ; за ред. М. Р. Гжегоцького. Вінниця : Нова Книга, 2019. 464 с.</p> <p>Розміщення основної інформації з навчальної дисципліни передбачено на навчальній платформі Moodle http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2472</p>
<p style="text-align: center;">Теми</p>	<p>Тема 1. Взаємозв'язок вікової фізіології та шкільної гігієни з іншими науками. Історія становлення вікової фізіології та шкільної гігієни.</p> <p>Тема 2. Загальні закономірності росту і розвитку дітей і підлітків. Принципи функціонування і саморегуляції складних фізіологічних систем.</p> <p>Тема 3. Фізіологія нервової системи. Анатомо-фізіологічні та вікові особливості нервової системи.</p> <p>Тема 4. Вища нервова діяльність. Порушення ВНД дітей шкільного віку та їх профілактика.</p> <p>Тема 5. Сенсорні системи організму. Вікові особливості сенсорних систем.</p> <p>Тема 6. Вегетативні системи організму дитини. Фізіологія крові. Будови органів дихання, їх функції та вікові особливості.</p> <p>Тема 7. Обмін речовин та енергії, гігієнічні вимоги організації</p>

	<p>харчування.</p> <p>Тема 8. Залози внутрішньої секреції. Статеві залози. Статеве дозрівання. Вікові особливості формування залоз.</p> <p>Тема 9. Вікові особливості опорно-рухового апарату.</p> <p>Тема 10. Гігієна навчально-виховного процесу в школі.</p>
<p>Методичні поради для викладачів «Як навчати?»</p>	<p>Опанування навчальної дисципліни відбувається в межах студентоцентрованого, компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного підходів. Лекції (проблемні, візуалізації, із застосуванням техніки зворотного зв'язку) проводяться у супроводі навчальних відеоматеріалів, презентацій PowerPoint; відбувається демонстрація теоретичного матеріалу; проводиться його обговорення, аналізуються професійні ситуації, дискусія. Практичні заняття передбачають проведення дискусій, бесід, ситуаційного аналізу, аналізу конкретних ситуацій. В рамках самостійної роботи використовуються репродуктивні та проблемно-пошукові, евристичні та дослідницькі методи навчання здобувачів відповідно до типу та складності завдання.</p>
<p>Методичні поради для здобувачів «Як навчатися?»</p>	<p>Для того, щоб успішно опанувати навчальну дисципліну необхідно бути активними під час обговорень теоретичних питань, тестувань, презентацій результатів самостійних робіт, практичних завдань, аналізу педагогічних ситуацій, захисту практичних робіт.</p>
<p>Оцінювання</p>	<p>Для успішного складання навчальної дисципліни здобувач повинен:</p> <p>1) Набрати достатню кількість балів відповідно до вимог поточного контролю:</p> <p>а) під час лекційних занять здобувач може отримати 1 бал за кожен лекцію. Оцінювання залежить від роботи здобувача на лекції. Загальна максимальна сума балів за лекції дорівнює 12 балам;</p> <p>б) під час лабораторної роботи здобувач може набрати бали в залежності від виду, складності завдань та якості їх виконання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – опитування або тестування оцінюється до 10 балів; – участь під час обговорення дискусійного питання, доповнення або суттєве запитання до доповідача оцінюється в 3 бал; – виконання лабораторної роботи оцінюється до 5 балів. <p>Загальна максимальна сума балів за лабораторні роботи – 60 балів.</p> <p>в) за результатами виконання завдань самостійної роботи здобувач може отримати до 4 балів за кожний тип роботи. Оцінювання залежить від якості виконаної роботи і рівня сформованості навчальної автономії здобувача. Загальна максимальна сума балів за самостійну роботу – 20 балів.</p> <p>З детальним розподілом балів за кожною окремою темою можна ознайомитись на освітній платформі Moodle за лінком: http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1807</p> <p>2) Скласти підсумковий контроль у формі заліку</p> <p>Здобувач за результатами поточного контролю може набрати від 60 до 100 балів.</p> <p>Порядок повторного проходження контрольних заходів і</p>

	<p>ліквідації академічної заборгованості врегульовано «Положенням про контрольні заходи в ДВНЗ «ДДПУ» (http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/003.pdf)</p> <p>Політика щодо відвідування занять: відсутність здобувача з неповажної причини під час перебігу заняття є неприпустимою. Якщо здобувач за певних обставин (лікарняний, академічна мобільність, відпустка тощо) пропустив заняття, він може виконати поточні контрольні заходи з іншою академічною групою або під час встановлених консультаційних годин за попередньою домовленістю з викладачем. На заняттях здобувачі можуть використовувати мобільні телефони або ноутбуки, але безпосередньо з навчальною метою – для вивчення дисципліни.</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності: індивідуальні завдання перевіряються на наявність плагіату методом експертної оцінки та за допомогою on-line сервісу Unicheck. Очікується, що кожний здобувач виконує завдання свідомо та самостійно й несе відповідальність за збереження, резервне копіювання виконаних завдань. Здобувач, у роботі якого було виявлено факт порушення академічної доброчесності, отримує за завдання 0 балів. З «Положенням про академічну доброчесність педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів у ДВНЗ «ДДПУ» можна ознайомитись на лінком: http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/012.pdf.</p>
<p>Переваги вивчення навчальної дисципліни «Бонус вивчення»</p>	<p>Унікальність та цінність навчальної дисципліни полягає у висвітленні особливостей життєдіяльності організму в різні періоди онтогенезу, функцій органів, систем органів і організму в цілому в міру його росту і розвитку, а також гігієнічних вимог і нормативів, необхідних у роботі вчителя з метою створення оптимальних умов навчання і виховання та забезпечення індивідуального здоров'я школярів. Це, в свою чергу, підвищить рівень сформованості професійної компетентності майбутніх учителів біології та основ здоров'я Нової української школи й надасть їм конкурентних переваг на ринку професійних послуг.</p>

Доцент кафедри ФТФВіБ _____

_____ І.Ю. Курільченко